

Főoldal>Családi ügyek, öröklés>A házasság és a regisztrált partnerkapcsolat vagyoni hatásai>**Házassági vagyoni rendszerek**
Házassági vagyoni rendszerek

Németország

1 Létezik-e törvényben előírt házassági vagyoni rendszer ebben a tagállamban? Mit ír elő?

Minden esetben a konkrét családi jogi rendszer határozza meg, hogy kinek a tulajdonát képezi a házasság fennállása alatt szerzett vagyon, és hogy e vagyon hogyan kell megosztani a házasság megszűnését követően. A házasság tulajdonjogokra gyakorolt hatásaira a német polgári törvénykönyv (*Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB) házassági vagyoni rendszerekre vonatkozó rendelkezései az irányadók. A BGB a következő vagyoni rendszereket ismeri el: közszerzeményi rendszer (*Zugewinnngemeinschaft*), vagyonekülönítési rendszer (*Gütertrennung*) és „választható közszerzeményi rendszer” (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*).

2 A házastársak milyen házassági vagyoni rendszerben állapodhatnak meg? Milyen formai feltételekkel?

A közszerzeményi rendszer alkalmazandó, kivéve, ha a házastársak ettől eltérően állapodnak meg közjegyzői házassági szerződés útján. A közszerzeményi rendszer a vagyon házasság fennállása alatt történő elkülönítését és a házasság fennállása alatti vagyonszaporulatnak a vagyoni rendszer megszűnését követő kiegyenlítését jelenti.

Ezzel szemben a vagyonekülönítési rendszert közjegyzői szerződésben kell kikötniük a házastársaknak. A vagyonekülönítési rendszer a házastársak vagyontárgyainak teljes elkülönítését jelenti a vagyonszaporulatnak a házasság megszűnésekor történő kiegyenlítése nélkül. Mindkét házastárs megtartja a házasságkötés előtt és a házasság fennállása alatt szerzett saját vagyonát. Vagyonekülönítési rendszer kifejezett szerződés nélkül is létrejöhét a házastársak között, például ha a vagyoni rendszert anélkül szünteti meg vagy zárja ki a házassági szerződés, hogy ezzel egyidejűleg a felek másik vagyoni rendszerben állapodnának meg.

A vagyonközösségi rendszert szintén közjegyzői szerződésben kell kikötniük a házastársaknak. A vagyonközösségi rendszerben a házasságkötés előtt tulajdonolt vagyontárgyak és a házasság fennállása alatt szerzett vagyontárgyak általában a házastársak közös vagyonába kerülnek (*Gesamtgut* – közös tulajdonolt vagyon). A házastársak emellett saját különvagyonnal (*Sondergut*) is rendelkezhetnek, amely nem képezi a házastársi közös vagyon részét. Ezek olyan dolgok, amelyek nem ruházhatók át jogügylettel, mint például a nem lefoglalható követelések vagy a személyegyesítő társaságbeli részesedések. Végül mindegyik házastárs jogosult bizonyos vagyontárgyakat különvagyonként fenntartani. A házastársak a vagyonközösség egy különleges formájában, mégpedig az úgynevezett szerzeményközösségi rendszerben (*Errungenschaftsgemeinschaft*) is megállapodhatnak. Ehhez a házassági szerződésben ki kell kötniük, hogy a házasságkötés előtt szerzett összes vagyontárgy fenntartott vagyonnak minősül.

A választható közszerzeményi rendszer egy francia-német vagyoni rendszer, amelynek célja egy francia és egy német állampolgár közötti jogviszonyokban a házassági vagyoni rendszerek közötti különbségek miatt felmerülő esetleges problémák elkerülése. Ha a házastársak ezt a vagyoni rendszert választják, vagyontárgyaik elkülönítve maradnak a házasság fennállása alatt, akárcsak a német közszerzeményi rendszer esetében. Csak a vagyoni rendszer megszűnésekor kell kiegyenlíteni a házastársak vagyonának értékében bekövetkezett növekedést a két házastárs között. A német közszerzeményi rendszerrel való tartalmi hasonlóság ellenére a választható közszerzeményi rendszer számos, a franciaországi szabályok által befolyásolt különleges jellemzővel rendelkezik. Például a fájdalomdíjakat és az ingatlan értékében (például az építési telekként történő besorolás miatt) bekövetkező esetleges növekedéseket nem veszik figyelembe a vagyonszaporulat kiegyenlítésekor.

3 Vannak-e korlátai a házassági vagyoni rendszerben való megállapodásnak?

Ha a házastársak véleménye szerint a törvényes vagyoni rendszer – a közszerzeményi rendszer – nem felel meg házasságuknak, közjegyzői házassági szerződést köthetnek. E szerződésben megállapodhatnak a vagyonekülönítési vagy a vagyonközösségi rendszerben, vagy egy konkrét vagyoni rendszer keretében a törvényi rendelkezésektől eltérő rendelkezéseket állapíthatnak meg. A szerződés a nyugdíj megosztására vagy a tartásra vonatkozó rendelkezéseket is tartalmazhat.

Házassági szerződés megkötésekor azonban ügyelni kell arra, hogy az abban foglalt rendelkezések ténylegesen érvényesek legyenek. Például ha a házassági szerződés egyoldalúan hátrányos helyzetbe hozza az egyik házastársat, bizonyos egyéb körülmények fennállása mellett a szerződés adott esetben a jó erkölcs elfogadott elveivel ellentétesnek és ezért semmisnek tekintendő. Ebben az esetben továbbra is a házassági szerződés által elméletileg kizárt törvényi rendelkezéseket kell alkalmazni. Az ítélezési gyakorlat e területen rendkívül változó. Végső soron csak eseti alapon dönthető el, hogy egy rendelkezés valóban ellentétes-e a jó erkölcs elfogadott elveivel, és ezért semmis-e, vagy hogy azt módosítani kell-e.

4 Milyen joghatással jár a házastársi közös vagyonra a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése?

A törvényes vagyoni rendszerben – a közszerzeményi rendszerben – a vagyonszaporulat kiegyenlítésére a vagyoni rendszer (például az egyik házastárs halála, a házasság felbontása vagy egy eltérő vagyoni rendszerre vonatkozó szerződéses megállapodás miatt történő) megszűnésekor kerül sor. A vagyonszaporulat kiegyenlítése azt jelenti, hogy annak a házastársnak, aki a házasság fennállása alatt a másik házastársnál több vagyont szerzett, pénzfizetés formájában kompenzálnia kell e másik házastársat a vagyonszaporulatbeli különbség felével.

A vagyonközösségi rendszerben a közös vagyon megosztására kerül sor a házasság felbontása esetén az esetleges kötelezettségek teljesítését követően. Főszabály szerint mindkét házastárs jogosult a fennmaradó többlet felére. Ha viszont a házastársak vagyonekülönítésben állapodtak meg, a két házastárs vagyonának teljes elkülönítése miatt nem kerül sor kiegyenlítésre a házassági rendszer megszűnését követően.

A tartáshoz való jog független a házassági vagyoni rendszertől. Ha a házastársak külön élnek anélkül, hogy a házasságot felbontották volna, a rászoruló házastárs általában tartásra jogosult az erre gazdaságilag képes házastárstól. A tartási igény csak a házasság felbontásáig áll fenn. A házasság felbontását követően mindazonáltal a rászoruló házastárs bizonyos körülmények között a házasság felbontása utáni tartásra tarthat igényt. A jog az alábbi tartási igényeket ismeri el: gyermekgondozási tartás, életkor, betegség vagy fogyatékosság miatti tartás, munkanélküliség miatti tartás, jövedelemkiegészítő tartás, a tanulás, továbbképzés és átképzés idejére járó tartás, valamint méltányossági tartás.

A házasság érvénytelenítésének indokoltsága esetén egyes esetekben az érvénytelenítést követően is fennállhat kompenzációs és tartási igény.

5 Milyen hatással jár a házassági vagyoni rendszerre a házastársak egyikének halála?

A közszerzeményi rendszerben a vagyonszaporulat kiegyenlítésére kerül sor az egyik házastárs halála esetén a törvényes örökrész (*gesetzlicher Erbteil*) átalányjellegű, egynegyed mértékű megnövelésével, függetlenül attól, hogy ténylegesen gyarapodott-e az elhunyt házastárs vagyona a házasság fennállása

alatt. Ha a túlélő házastárs nem örökös, vagy visszautasítja az örökséget, követelheti a tényleges vagyonszaporulat kiegyenlítését és a minimális kötelesrészt (*kleiner Pflichtteil*). A minimális kötelesrészt a törvényes örökrész alapján számítják ki, minek során nem veszik figyelembe a vagyonszaporulat átalányjellegű egynegyedét.

Ha a házastársak vagyonekülönítési rendszerben állapodtak meg, a házasság megszűnésekor nem kerül sor a vagyonszaporulat átalányjellegű kiegyenlítésére. Az öröklés általánosan alkalmazandó törvényes rendjét kell alkalmazni.

A vagyonközösségi rendszerben a hagyaték a közös vagyon felét, a fenntartott vagyont és az elhunyt személy különvagyont foglalja magában. A túlélő házastárs örökrészét az általános rendelkezéseknek megfelelően kell meghatározni.

6 Mely hatóság hatáskörébe tartozik a házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos jogviták eldöntése?

A családjogi bíróság rendelkezik hatáskörrel a vagyoni ügyekben, vagyis a házassági vagyoni szabályokon alapuló követelésekre, különösen a házastársak vagyonszaporulatának kiegyenlítésére vonatkozó eljárásokban.

7 A házassági vagyoni rendszer milyen hatást gyakorol a házastársak egyike és valamely harmadik fél közötti jogviszonyra?

Egy házas személy jellemzően csak a saját tartozásaiért felel, és kizárólag a saját vagyonával. Ez alól kivételt képeznek a család mindennapi szükségleteinek észszerű mértékű fedezésére szolgáló ügyletek.

A közszerzeményi rendszerben azonban léteznek bizonyos kivételek azon elv alól, hogy a házastárs szabadon rendelkezhet saját vagyonával. Ha az egyik házastárs rendelkezni kíván teljes vagy csaknem teljes saját vagyonával (értékesíteni kívánja, vagy el szeretné ajándékozni azt stb.), ehhez a másik házastárs hozzájárulása szükséges. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha egy házas személy olyan ingóságokkal kíván rendelkezni, amelyek a kizárólagos tulajdonába tartoznak ugyan, de a házaspár háztartásának részét képezik.

A vagyonekülönítési rendszerben viszont mindkét házastárs szabadon rendelkezhet teljes vagyonával, és nincs szükség a másik házastárs hozzájárulására a háztartás részét képező ingóságokkal való rendelkezéshez.

Ha a házastársak a vagyonközösségi rendszerben állapodtak meg, főszabály szerint közösen kezelik közös vagyonukat, kivéve, ha a házassági szerződés az egyik házastársat teszi a vagyon kezelőjévé. A közös vagyon kizárólag akkor felel az olyan jogügyletből eredő kötelezettségért, amelyet az egyik házastárs a vagyonközösség fennállása alatt kötött, ha a másik házastárs hozzájárult a jogügyletbe, vagy ha a jogügylet a hozzájárulása nélkül is joghatással bír a közös vagyon szempontjából.

8 A házastársi közös vagyon megosztására – felosztására, szétosztására vagy megszüntetésére – vonatkozó tagállami eljárás rövid leírása.

A házastársi közös lakás és a háztartási cikkek a házastársak különélése során vagy a házasság felbontását követően oszthatók meg. Ha egyébként közös tulajdon keletkezett, és a házastársak nem tudnak megegyezni, a vagyontárgyat el kell árverezni, és a bevételt meg kell osztani.

9 Általában milyen eljárással történik az ingatlanok nyilvántartásba vétele, és ahhoz milyen dokumentumokat vagy információkat kell benyújtani?

Ha a házastársak a vagyonközösségi rendszert választják házassági vagyoni rendszerként, a közjegyzői házassági szerződést be kell nyújtaniuk az ingatlan-nyilvántartáshoz, és kérniük kell e nyilvántartás kijavítását. Minden más esetben, vagyis ha a házastársak nem a vagyonközösségi rendszert választják házassági vagyoni rendszerként, az ingatlan-nyilvántartást nem kell kijavítani.

Utolsó frissítés: 27/10/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.